

Alþingi
Erindi nr. P 140/867
komudagur 23.12.2011

Nefndasvið Alþingis

Austurstræti 8-10

150 Reykjavík

Reykjavík, 23 desember 2011

Umsögn skilanefndar Landsbanka Íslands hf. („LBI“) um frumvarp til laga um breytingu á lögum um kjararáð. Þskj. 441 – 365. mál.

Við er til frumvarps sem fjármálaráðherra lagði fram á Alþingi þann 2. desember sl., m.a. til breytinga á lögum nr. 47/2006 um kjararáð. Samkvæmt 2. mgr. 1. gr. laga nr. 47/2006 gilda þau meðal annars um félög sem eru að meiri hluta í eigu ríkisins, þ.m.t. um Landsbankann hf. LBI er eigandi 19% hlutafjár í Landsbankanum hf. og jafnframt stærsti kröfuhafi hans og varðar málið LBI því miklu.

Afstaða LBI til forræðis kjararáðs á kjörum bankastjóra Landsbankans hf.

LBI hefur jafnan verið fylgjandi því að Landsbankinn hf. sé undanskilinn forræði kjararáðs. Fyrir því eru margvíslegar ástæður en einkum sú að með því er keppinautum hans á markaði veitt samkeppnisforskot, auk þess sem því fylgir talsverð og óþörf rekstraráhætta fyrir Landsbankann hf.

Þegar lög nr. 87/2009 voru sett voru helstu keppinautar Landsbankans hf., þ.e. Arion banki hf. og Íslandsbanki hf., jafnframt í ríkiseigu og lutu því ákvörðunarvaldi kjararáðs. Þeir eru nú í einkaeigu og því ekki lengur háðir forræði kjararáðs. Landsbankinn hf. situr því einn eftir og eru því emm brýnni rök en áður til þess að leysa hann undan forræði ráðsins. Sú staðreynd að stjórn bankans getur ekki ákvarðað forstjóra hans samkeppnishæf laun er ekki til þess fallin að tryggja stöðugleika í rekstri

bankans og nærveru hæfustu starfsmannanna til lengri tíma. Í þessu sambandi skal það áréttað sem fram kom í umsögn Fjármálaeftirlitsins við lög nr. 87/2009 þar sem bent var á „mikilvægi þess að lög komi ekki í veg fyrir að mögulegt sé að manna opinberar stofnanir og fyrirtæki í eigu hins opinbera með hæfu starfsfólki.“

Rétt er að áréttast að íslenska ríkið og LBI eiga saman allt hlutfé Landsbankans hf. Það er óheppilegt að löggjafinn hafi komið málum þannig fyrir að öðrum hluthafanum, íslenska ríkinu, sé með löggjöf áskilið forræði á jafn veigamiklum þætti í rekstri bankans og ákvörðun starfskjara æðsta starfsmanns hans. Íslenska ríkið ætti þess í stað að nýta sér þann vettvang sem aðrir hluthafar í fjármálafyrirtækjum hafa til þess að koma sjónarmiðum sínum á framfæri, þ.e. hluthafafundi bankans, þar sem ríkinu gefst jafnframt færi á að velja til starfa stjórnarmenn bankans. Væri það í betra samræmi við góða stjórnarhætti í hlutfélögum sem fylgja ætti hvað varðar hlutfélög sem ríkið á á móti öðrum hluthöfum.

Undanþága frá tilvísun til launa forsætisráðherra í frumvarpinu

Samkvæmt 1. mgr. 8. gr. laga nr. 47/2006 skal kjararáð „gæta þess að föst laun fyrir dagvinnu [...] verði ekki hærrí en föst laun forsætisráðherra“. Tilvitnað ákvæði kom inn í lögin með lögum nr. 87/2009. Í 3. gr. frumvarpsins er nú lagt til að við 1. mgr. 8. gr. laganna bætist svohljóðandi ákvæði: „Frá þessu getur kjararáð þó vikið í rökstuddum tilvikum ef slík viðmiðun mundi leiða til verulegs misræmis við markmið 1. málsl. og 2. mgr.“

Í athugasemdum við einstakar greinar frumvarpsins kemur fram að með tilvitnuðu ákvæði sé lagt í vald kjararáðs að meta hvort ástæða sé til þess að ákvarða dagvinnulaun umfram föst laun forsætisráðherra ef launabakið myndi leiða til verulegs misræmis við þau markmið sem fram koma í 1. málsl. 1. mgr. 8. gr. og 2. mgr. 8. gr. laganna. Umrædd markmið eru annars vegar (i) að gæta við úrlausn mála innbyrðis samræmis í starfskjörum sem það ákveður og að þau séu á hverjum tíma í samræmi við laun í þjóðfélaginu hjá þeim sem sambærilegir geta talist með tilliti til starfa og ábyrgðar og (ii) að taka tillit til almennrar þróunar kjaramála á vinnumarkaði.

Tilvitnað ákvæði felur í sér ákveðna réttarbót, enda heimilar það kjararáði að vika frá þeirri meginreglu að föst laun fyrir dagvinnu verði ekki hærrí en föst laun forsætisráðherra. Þó leiðir af hefðbundnum lögskýringarsjónarmiðum að sú heimild verður jafnan skýrð þröngt, enda um undantekningu frá meginreglunni að ræða. Þar við bætist að til þess að þessari undantekningarreglu verði beitt þarf öndverð niðurstaða að hafa leitt til „verulegs misræmis“ við hin tilvitnuðu markmið

laganna. Það er því ljóst að kjararáði er eftir sem áður þröngur stakkur sniðinn við beitingu reglunnar í framkvæmd. Rýmka þyrfti heimildir kjararáðs til að beita reglunni með því að fella hið minnsta brott orðið „verulegs“ í 3. gr. frumvarpsins.

Afstaða LBI til frumvarpsins

Að mati LBI er ávinningur ríkisins af því að viðhalda launabaki laga nr. 47/2006 enginn hvað Landsbankann hf. varðar. Á hinn bóginn hefur með því verið stofnað til rekstraráhættu fyrir bankann og það að tilefnislausu, sem stríðir gegn hagsmunum LBI sem næst stærsta hluthafa Landsbankans hf. og langstærsta kröfuhafa hans.

Með hliðsjón af framangreindu hvetur LBI eindregið til þess að Landsbankinn hf. verði alfarið færður undan forræði kjararáðs og að nauðsynlegar breytingar verði gerðar á frumvarpinu í þeim tilgangi, þ.e. með því að fella undan gildissviði laganna hlutafélög sem eru að meiri hluta í eigu ríkisins. 3. grein frumvarpsins er þó til bóta, enda virðist hún gefa kjararáði tækifæri til þess að bregðast við ef laun forstjóra Landsbankans hf. dragast aftur úr forstjórum annarra fjármálafyrirtækja, eins og raunin er nú. Eftir sem áður þyrfti að breyta orðalagi hennar, sbr. það sem að ofan greinir, til þess að hún komi að tilætluðu gagni í framkvæmd.

Að mati LBI þyrfti þó að ganga enn lengra og fella burt forræði kjararáðs á kjörum forstjóra Landsbankans hf., enda felur það í sér veigamikið frávik frá þeirri meginreglu að atvinnufyrirtæki á samkeppnismarkaði semji við starfsfólk sitt um kjör sínum án opinberrar ihlutunar.

Virðingarfyllt,

f.h. skilanefndar Landsbanka Íslands hf.

Jakob Bjarnason